

УДК 378.147:811.111:004.9

**ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ  
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ З ВИКОРИСТАННЯМ  
ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ**

**О.О. ГНЄДКОВА**, науковий здобувач, викладач кафедри інформатики,  
програмної інженерії та економічної кібернетики

**Херсонський державний університет**

E-mail: [gnedkova@ksu.ks.ua](mailto:gnedkova@ksu.ks.ua)

**Анотація:** У статті представлені результати наукового обґрунтування та експериментальної апробації процесу організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням дистанційного навчання. Уточнено сутність та структура поняття «професійна компетентність» майбутнього учителя іноземної мови, основним компонентом структури зазначеного поняття є комунікативна компетентність. Автором обґрунтовано критерії сформованості професійної компетентності: мотиваційний, лінгвосоціокультурний, методичний; інформатичний. Охарактеризовано рівні професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови: високий, середній та низький. Розглянуто сучасний стан організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням дистанційного навчання. Представлено досвід впровадження технологій дистанційного навчання у фахову підготовку студентів, його ефективність доведена результатами формувального етапу експерименту.

**Ключові слова:** професійна компетентність майбутніх учителів англійської мови, дистанційне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, контроль знань, технології дистанційного навчання, електронне навчально-методичне забезпечення.

**Актуальність (Introduction).** Вимоги, що висуваються до освіти на кожному етапі розвитку суспільства, задовольняються зміною її змісту, методів та прийомів викладання навчального матеріалу, тобто модернізацією освіти [4]. Модернізація системи освіти спрямована на забезпечення її якості відповідно до найновіших досягнень вітчизняної і світової науки, культури та соціальної практики. Забезпеченню якості освіти підпорядковані матеріальні, фінансові, кадрові й науково-методичні ресурси суспільства, державна політика в галузі освіти. Висока якість освіти передбачає органічний взаємозв'язок освіти і науки, педагогічної теорії й практики [4, с. 5].

Сучасні державні освітні стандарти співвідносять зміст навчання іноземної мови на факультетах іноземної філології ВНЗ із вимогами ринку професійної праці, інтересами й потребами громадянського суспільства у висококомпетентнісних і кваліфікованих фахівцях. Не випадково компетентнісний підхід визнаний основою нової парадигми вищої професійної освіти [3, с.48]. При цьому підсумком діяльності освітньої установи стають компетентності, що відображають результати навчання, систему цінностей, спонукальні сили до того чи іншого виду діяльності, спілкування, поведінки; морально-етичні норми, соціально-культурні надбання та взаємодія з навколишньою дійсністю [7, с.7].

**Аналіз останніх джерел та публікацій (Analysis of recent researches and publications).** Результати наукового пошуку доводять, що проблемі формування «професійної компетентності» майбутніх фахівців-філологів присвячено досить велику кількість наукових праць. Аналіз психолого-педагогічної літератури свідчить про відсутність єдності думок щодо визначення поняття «професійна компетентність». Отже, інтерес учених до цієї проблеми не послаблюється, що говорить про особливу значимість та актуальність її вирішення на сучасному етапі реформування освіти в Україні в цілому.

Феномен «професійної компетентності» став об'єктом наукових інтересів таких науковців В.Баркасі, Э.Зеєра, І.Зимньої, О.Заболотської, І.Зязюна, О.Крюкової, Н. Кузьміної, Ю.Кулюткина, В.Лугового, А.Маркової, Л.Мітіної, Н.Ничкало, А.Нісімчука, Л. Петухової, В.Рибалки, С.Сисоєвої, В.Сластьоніна та ін. Проблемами інформатизації освіти опікуються: В.Биков, М.Жалдак, І.Захарова, Ю.Машбиць, Н.Морзе, Є.Полат, С. Сисоєва, А.Співаковський, І.Роберт, Ю.Триус та ін. Особливостям застосування ІКТ та технологій дистанційного навчання у професійній підготовці майбутніх учителів англійської мови присвячені наукові доробки В.Бикова, В.Кухаренка, А.Андрєєва, К.Кожухова, О. Олійника, С.Кудрявцевої, Н.Майєра, Є.Полат, Т.Коваль, А.Хуторського та ін.

Проблема ефективності організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням технологій дистанційного навчання як важливої складової професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах інформації освіти ще не стала предметом окремого наукового дослідження.

**Мета (Purpose)** полягає у представленні результатів наукового обґрунтування та експериментальної перевірки ефективності контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням технологій дистанційного навчання.

**Методи (Methods).** Для досягнення поставленої мети були використані теоретичні методи науково-педагогічного дослідження: аналіз та синтез наукової літератури з метою дослідження сутності та розвитку методологічних підходів, узагальнення та систематизації.

**Результати (Results).** Загальна феноменологія «професійної компетентності» знайшла відображення у великій кількості наукових доробок, проте в сучасній психолого-педагогічній науці проблема професійної компетентності педагога не має однозначного розв'язання. Різноманітні трактування сутності поняття «професійна компетентність» учителя обумовлені, перш за все, особливостями структури діяльності фахівців різних професійних галузей. Однак базовою характеристикою даного поняття залишається ступінь сформованості у педагогічних працівників єдиного комплексу знань, навиків, умінь, досвіду, що забезпечує виконання професійної діяльності (Н.Тализіна [14], Р.Шакуров [17] та ін.). Необхідно зазначити, що зараз не існує точного визначення «формули компетентності» (М.Чошанов [16]), критеріїв професіоналізму (А.Маркова [13]), якостей професійної компетентності (І.Колесникова [11]), а також особистісного професіоналізму (Е.Зеєр [10]). Це пов'язано з тим, що сам термін ще остаточно не вивчений, недостатньо досліджений в психолого-педагогічній науці і в більшості випадків використовується для визначення високого рівня кваліфікації й професіоналізму фахівця.

Зробивши аналіз наукових досліджень ми надали наступне визначення поняттю «*професійна компетентність учителя*» – це сукупність ціннісних орієнтацій, знань, умінь, навичок, що визначають результативність педагогічної діяльності, професійні психологічні знання, комплекс професійно значущих особистісних якостей і властивостей, єдність теоретичної й практичної готовності до професійної педагогічної діяльності.

Стосовно питання структури «професійної компетентності» В.Журавльов пропонує конструювати структуру професійної компетентності вчителя, спираючись на «кваліфікаційну характеристику фахівця», «модель спеціаліста», «професіограма вчителя» [8].

Н. Харитонова визначає «професійну компетентність» вчителя іноземної мови як інтегральну якість особистості педагога, що охоплює сукупність особистісних, професійних, комунікативних властивостей, які визначають ступінь оволодіння професійно-педагогічною діяльністю на основі професійних знань, навичок і вмінь, ставлення до них і рівня оперування ними, що дозволяє вчителю іноземної мови здійснювати професійну діяльність найбільш ефективно, а також сприяє саморозвитку і самовдосконаленню особистості у професійній діяльності. Дослідниця пропонує структуру професійної компетентності вчителя, яка містить три компоненти: мотиваційно-ціннісний; змістовий; процесуально-діяльнісний [15].

Розглядаючи питання про професійну компетентність учителя іноземних мов правомірно сказати про те, що відрізняє саме цього вчителя – це сформована іншомовна комунікативна компетентність.

На думку Л. Долгової та колег дослідників, професійна компетентність учителя іноземної мови складається зі *спеціальної компетентності* (предметні і непередметні знання, які розвивають особистість, тобто знання загальних та основних навчальних дисциплін), *технологічної* (методичної), *управлінської* (організаторської, менеджерської) та *комунікативної*. Особливістю комунікативної компетентності автори вважають її органічне входження до складу спеціальної, технологічної та управлінської компетентності як засобу їх реалізації [5].

Отже, ми вважаємо, що «професійна компетентність учителя» – це інтегральне утворення особистості, яке включає сукупність соціального, полікультурного, аутопсихологічного, когнітивно-технологічного та персонального компонентів, необхідних для успішного здійснення педагогічної діяльності з урахуванням специфіки предмета, що викладається. Специфіка компетентності вчителя іноземних мов полягає в наявності сформованої іншомовної комунікативної компетентності, яка входить до складу когнітивно-технологічного компоненту [1].

Найбільш важливою професійно-значущою якістю компетентного вчителя є комунікативність, тому що вміння спілкуватися є необхідним для педагогічної діяльності, адже він працює у сфері «людина-людина», яка передбачає здатність успішно функціонувати у системі міжособистісних стосунків. Так, на думку О.О. Леонтьєва, спілкування – це «процес чи процеси, які мають місце в середині певної соціальної групи суспільства, процеси, за своєю суттю, не міжіндивідуальні, а соціальні. Вони виникають в силу суспільної потреби, суспільної необхідності. Спілкування – це те, що забезпечує колективну діяльність» [12]. Процес спілкування тісно пов'язан із комунікативною компетентністю фахівця в цілому. Існує багато наукових доробок щодо змістового наповнення цього поняття та того, чим виявляється «комунікативна компетентність»: здатністю, властивістю чи сукупністю знань, умінь, навичок.

Виникає необхідність розглядати «комунікативну компетентність» як багатофункціональну та ієрархічно-побудовану систему, що формується в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців-філологів у вищому навчальному закладі та є засобом педагогічної діяльності в різних умовах.

Аналіз педагогічних концепцій науковців дає підстави вважати, що процес формування професійної компетентності, зокрема ефективність та якість організації контролю найвищого рівня засвоєння знань майбутніх учителів англійської мови з використанням дистанційного навчання, відбуватиметься успішно за таких умов:

1. формування в майбутніх учителів позитивної мотивації до навчання та професійної діяльності;
2. занурення майбутніх учителів у полілінгвальне середовище для вдосконалення їхніх комунікативних умінь та навичок за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій та технологій дистанційного навчання;
3. застосування електронного навчально-методичного забезпечення до фахової підготовки студентів мовних спеціальностей.

Для обґрунтування першої умови було проаналізовано дослідження науковців Х.Хекхаузена, Г. Мюрея, О. Макаревич, А. Бандури, С. Занюка, А. Реана, В. Асєва, К. Левіна, В. Століна та інших. Це дало змогу визначити основні чинники підвищення мотивації студентів до навчальної та професійної діяльності, такі як: педагогічна взаємодія, створення комфортного психологічного клімату та позитивного емоційного настрою студентів під час навчального процесу.

Під час реалізації другої умови необхідно враховувати порушення на фонетичному, лексичному та граматичному рівнях, що призводять до інтерференцій. Передумовою виникнення відхилень є те, що мовець, послуговуючись рідною мовою використовує еле-

менти другої мови. Так, наприклад в англійському мовленні, на думку О.Заболотської, з'являються явища української мови як: надмірне пом'якшення звуків; неправильна вимова слів (за нормами рідної мови); уникнення закону відкритого складу; неправильна побудова речень і словосполучень; уникнення морфологічних норм відмінкових закінчень; вплив рідної мови під час перекладу словосполучень і речень [9].

Для занурення студентів у полікультурне та полілінгвальне середовище необхідно відбирати автентичні тексти, що відповідають сучасним реаліям (автентичні інноваційні матеріали, що ілюструють іншомовний дискурс другої або третьої мови, так інших іноземних мов, які вивчалися). Важливим чинником вдосконалення комунікативних умінь майбутніх учителів англійської мови є використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій під час занурення їх у полілінгвальне середовище. Внаслідок швидкого розвитку ІКТ з'явилась ще одна можливість заповнити відсутність природнього іншомовного, у тому числі полілінгвального середовища шляхом створення *іншомовного інформаційно-освітнього середовища*, в склад якого входять електронно-освітні ресурси, розміщені в Інтернеті та електронно-освітні ресурси у системах підтримки дистанційного навчання. Інтернет-підтримка надає студентам отримувати інформацію з іншомовних сайтів, де студенти дізнаються нове, пізнають світ, спілкуються з носіями мови, удосконалюють та розвивають навички іншомовного спілкування. Таким чином створюється навчальне інформаційно-освітнє середовище [6].

Не менш важливою є третя педагогічна умова – застосування електронного навчально-методичного забезпечення (ЕНМЗ) фахової підготовки студентів мовних спеціальностей. Проаналізувавши ряд науково-педагогічних доробок зі змістовного наповнення поняття «ЕНМЗ», імпонує запропонований підхід О. Ковалів, це автоматизована система із сукупністю навчально-методичних матеріалів та системою зворотнього зв'язку з результатів навчальної діяльності. Під час створення електронного навчально-методичного забезпечення відбувається трансформація традиційних навчально-методичних матеріалів у електронні навчальні ресурси з використанням ІКТ.

Таким чином, підготовка майбутніх фахівців з англійської мови за допомогою електронного навчально-методичного забезпечення фахової підготовки з використанням ІКТ та технологій дистанційного навчання надасть можливість, з одного боку сформувати та вдосконалити уміння та навички основних видів мовленнєвої діяльності, а з іншого буде сприяти накопиченню знань і умінь з використання ІКТ у науковій та педагогічній діяльності.

Розглянувши змістовне наповнення та структуру «професійної компетентності» та організаційно-педагогічні умови формування зазначеного феномену нами розроблено критерії, показники та рівні сформованості означеної компетентності. Представимо сукупність критеріїв, показників формування професійної компетентності майбутнього учителя англійської мови та відповідний діагностичний інструментарій (див.табл.1).

Таблиця 1.

Критерії сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови

Критерій	Показник	Інструментарій
<b>Мотиваційний критерій</b>	наявність професійних мотивів	1.Методика «Мотивація навчання у ВНЗ» за Т.Ільїною
	професійно-педагогічна спрямованість	2.Методика «структурна спрямованість педагогів» за В.Семиченко
	мотивація до інформаційної діяльності	3.Методика визначення мотивації до інформаційної діяльності (на основі опитувальника В.К.Гербачевського)

<b>2.Лінгво-соціокультурний критерій</b>	уміння правильно вимовляти звуки англійської мови з відповідною до семантики висловлювання інтонацією і доречно вживати лексеми і граматичні конструкції у словосполученнях відповідно до контексту;	дактичне тестування
	уміння визначати в тексті національно-марковані одиниці та використовувати їх у монологічному та діалогічному мовленні з метою впливу на свідомість адресанта;	стема вправ
	уміння виокремлювати країнознавчу та лінгвосоціокультурну інформацію, розуміти її значення, порівнювати з культурою своєї країни, застосовувати у своєму мовленні;	стема вправ
<b>3.Методичний критерій</b>	знання про психологічні та дидактичні аспекти застосування ІКТ при формуванні іншомовних комунікативних умінь (говоріння, читання, аудіювання, письмо) та мовних навичок (фонетичних, лексичних, граматичних);	Дидактичне тестування
	уміння обирати, систематизувати матеріал з урахуванням методичних труднощів його вивчення;	Дидактичне тестування
	уміння організувати урок з іноземної мови з використанням засобів ДН;	Дидактичне тестування
<b>4.Інформатичний критерій</b>	комп'ютерна грамотність (MS Office, Internet тощо);	Дидактичне тестування
	володіння знаннями та вміннями застосування технологій ДН під час вивчення англійської мови;	Дидактичне тестування
	підготовка та проведення різних видів уроку, контролю з іноземної мови засобами ДН;	План конспект-уроку з контролю знань з англійської мови з використанням технологій ДН

Узагальнюючи результати аналізу досліджень щодо визначення рівнів сформованості професійної компетентності ми виокремили три основні рівні: низький, середній та високий.

Формування професійної компетентності майбутнього учителя-філолога як цілісний процес передбачає динаміку проходження від низького рівня, тобто від формування оптимального інваріанта знань та вмінь на рівні користувача, до базового рівня, що відповідає усвідомленому, методично грамотному використанні ІКТ у професійній діяльності, через високий рівень, що розглядається як здібність та готовність передати свої знання.

З метою дослідження проблеми організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням технологій дистанційного навчання було проведено педа-

логічний експеримент. Дослідно-експериментальною роботою було охоплено 250 осіб, з них: 224 студентів, 26 викладачів вузів України.

Констатувальний етап експерименту проводився в два етапи та складався: з аналізу навчально-методичного забезпечення контролю знань студентів, опитування викладачів та студентів з метою вивчення досвіду організації контролю знань з використанням ДН, з розроблення діагностичного інструментарію, експериментальне визначення вихідного стану сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови, доведення еквівалентності контрольної та експериментальної груп.

У ході аналізу робочих програм з фахових дисциплін з'ясовано порядок проведення поточного, проміжного, рубіжного та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів. Аналіз навчальних програм показав відсутність або недостатній рівень використання ІКТ та технологій дистанційного навчання під час вивчення дисциплін фахової підготовки майбутнього учителя англійської мови.

Як зазначає О.Вербицький, найбільшим протиріччям вищої школи є нетотожність предметів діяльності – навчальної та майбутньої професійної [2]. Одним із шляхів подолання даного протиріччя є введення у навчальний процес інтегруючих предметів, у процесі вивчення яких усі знання, уміння та практичні навички, що оволодіваються та формуються у контексті майбутньої професійної діяльності. Однією з найбільш поширених форм роботи зі студентами у цьому напрямі є викладання дисципліни «Практика усного та писемного мовлення з англійської мови». Саме цей курс має безпосередньо впливати на формування професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови, бо змістова наповненість даної навчальної дисципліни вміщує в собі дані з різних навчальних дисциплін («Практична фонетика основної мови», «Практична граматики основної мови») для вирішення конкретних предметно-практичних завдань майбутньої професійної діяльності.

Проте, під час вивчення зазначеної дисципліни на практичних заняттях дуже рідко проводяться заняття у лінгафонному кабінеті з прослуховуванням та виконанням тренувальних вправ. Також під час контролю зовсім не використовуються ІКТ та технології дистанційного навчання. Для підвищення ефективності навчального курсу «Практика усного та писемного мовлення з англійської мови» ми вбачаємо у застосуванні ІКТ та технологій дистанційного навчання у процесі вивченні та контролі знань. Для реалізації зазначеної проблеми ми пропонуємо організувати процес навчання та контролю знань з даної дисципліни з використанням системи тестування СДН «Херсонський Віртуальний Університет» (<http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Default.aspx?l=1>). Система надає широкі можливості зі створення навчальних курсів для групи студентів та організації та проведенню контролю знань.

У ході констатувального етапу експериментального дослідження проводилось анкетування викладачів ВНЗ щодо змістовного обґрунтування сформованості професійної компетентності та використання ІКТ та технологій дистанційного навчання у процесі фахової підготовки та організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови. Дані анкетного опитування свідчать також про те, що значна кількість викладачів (близько 60-70%) переконані в тому, що формування професійної компетентності майбутнього учителя-філолога має бути змінена у аспекті застосування у навчальному процесі ІКТ та технологій дистанційного навчання, для реалізації більш ефективної професійної підготовки фахівця до трудової діяльності.

З метою реалізації другого етапу констатувального експерименту - визначення рівня професійної компетентності майбутніх учителів за мотиваційним, лінгвосоціокультурним, методичним, інформативним критерієм ми проводили ряд діагностуючих методик.

З метою виявлення рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови було відібрано 2 групи респондентів: ЕГ (експериментальна група) – 106 студентів та КГ (контрольна група) – 118 студентів.

Загальну характеристику рівнів сформованості професійної компетентності май-

бутніх учителів англійської мови (за чотирма критеріями) подано у таблиці 2.

З метою перевірки вірогідності результатів констатувального етапу експерименту було проведено статистичний аналіз одержаних результатів діагностування, що характерні для педагогічних досліджень.

Достовірність збігів або розходжень числа балів, набраних студентами ЕГ та КГ, обчислювалось за критерієм однорідності  $\chi^2$ . Порівнюючи  $\chi^2_{емп}$  з критичним значенням  $\chi^2_{0,05}$  бачимо, що характеристики ЕГ і КГ збігаються з рівнем значущості 0,05 через те, що отримане значення  $\chi^2_{емп} = 0,6 < \chi^2_{крит} = 5,99$ . У випадку, коли  $\chi^2_{емп} < \chi^2_{крит}$  є підтвердженням вірності нашої гіпотези – контрольна та експериментальна вибірки ідентичні; інші результати –  $\chi^2_{емп} > \chi^2_{крит}$  буде означати, що розподіл студентів в КГ і ЕГ статистично відмінний.

Таблиця 2. Загальна характеристика рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови на констатувальному етапі

Групи студентів	Рівні	Критерії									
		Мотиваційний		Лінгво-соціокультурний		Методичний		Інформаційний		Середнє арифмет.	
		п студ.	%	п студ.	%	п студ.	%	п студ.	%	п студ.	%
ЕГ n=106	Високий	21	19,8	17	16,0	12	11,3	15	14,2	16	15,1
	Середній	21	19,8	29	27,4	23	21,7	25	23,6	25	23,6
	Низький	64	60,4	60	56,6	71	67,0	66	62,3	65	61,3
КГ n=118	Високий	26	22,0	20	16,9	14	11,9	12	10,2	18	15,3
	Середній	33	28,0	37	31,4	32	27,1	29	24,6	33	28,0
	Низький	59	50,0	61	51,7	72	61,0	77	65,3	67	56,8

Отже, результати обчислень показали, що статистично значущої різниці у контрольній та експериментальній групах немає, отже вони можуть бути використані для наступного етапу дисертаційного дослідження – формувального експерименту.

Отримані узагальнені результати рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови представимо у вигляді діаграми (рис.1).

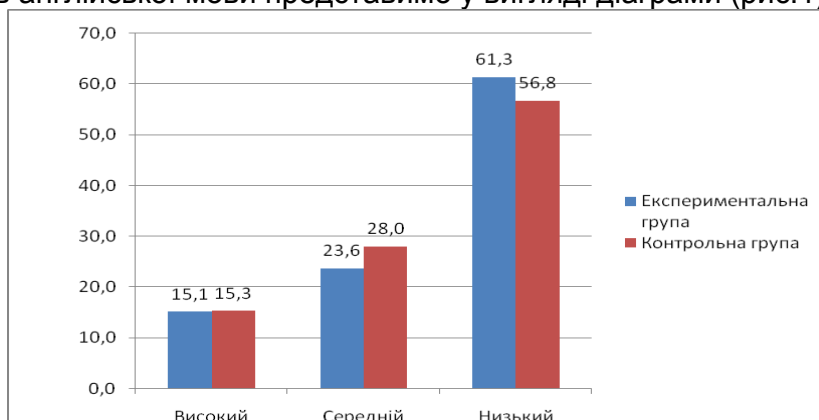


Рис 1. Рівні сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови (за результатами констатувального експерименту)

Таким чином, аналізуючи отримані дані, ми констатуємо, що у майбутніх учителів англійської мови переважають середні та низькі кількісні показники рівнів сформованості професійної компетентності за чотирма критеріями.

*За результатами констатувального етапу педагогічного експерименту визначено вихідний стан сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови: більшість студентів 61,3% ЕГ та 56,8% КГ володіють низьким рівнем професійної компетентності, 23,6% ЕГ та 28% КГ – середнім рівнем і лише 15,1% ЕГ та 15,3% КГ проявляють високий рівень професійної компетентності.*

Наступним кроком експериментальної перевірки було проведення формувального етапу, який мав на меті перевірку гіпотези дослідження: контроль знань майбутніх учителів англійської мови з використанням дистанційного навчання може бути ефективним засобом підвищення якості їх професійної компетентності за означений вище організаційно-педагогічних умов.

В експериментальній групі навчальний процес здійснювався за впровадженою структурно-функціональною моделлю організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням дистанційного навчання та організаційно-педагогічними умовами. У контрольній групі професійна підготовка проходила за розробленими в університетах навчальними планами й програмами, педагогічний процес здійснювався традиційно без запровадження організаційно-педагогічних умов організації контролю знань студентів з використанням дистанційного навчання. Студенти експериментальної групи вивчали курс «Практика усного та писемного мовлення з англійської мови» за допомогою системи підтримки дистанційного навчання «Херсонський Віртуальний Університет». Мета курсу «Практика усного та писемного мовлення з англійської мови» - практичне оволодіння студентами системою англійської мови та нормами її функціонування у іншомовних комунікативних ситуаціях, формування у студентів лінгвокраїнознавчої компетентності з метою вільного оперування засвоєним матеріалом та набутими навичками у професійній діяльності учителя-філолога. Навчання англійської мови у даному курсі переслідує комплексну реалізацію практичної, когнітивно-освітньої, емоційно-розвиваючої, професійної та виховної мети. У результаті навчання у курсі: студенти мають досягти рівнів С1.1 в аудіюванні, письмі та діалогічному мовленні, рівня С1.2. у монологічному мовленні та читанні.

Експериментальна перевірка на прикінцевому етапі дослідження дає підстави стверджувати, що в експериментальній групі майбутніх учителів англійської мови зареєстровано позитивні зміни в рівнях сформованості професійної компетентності за усіма критеріальними показниками. Додамо, що зміни, які відбувались у навчальному процесі в експериментальній групі завдяки впровадженню моделі організації контролю знань суттєво вплинули на якість професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови.

Загальну характеристику рівнів культурологічної підготовленості майбутніх учителів початкової школи на формувальному етапі представимо у таблиці 3.

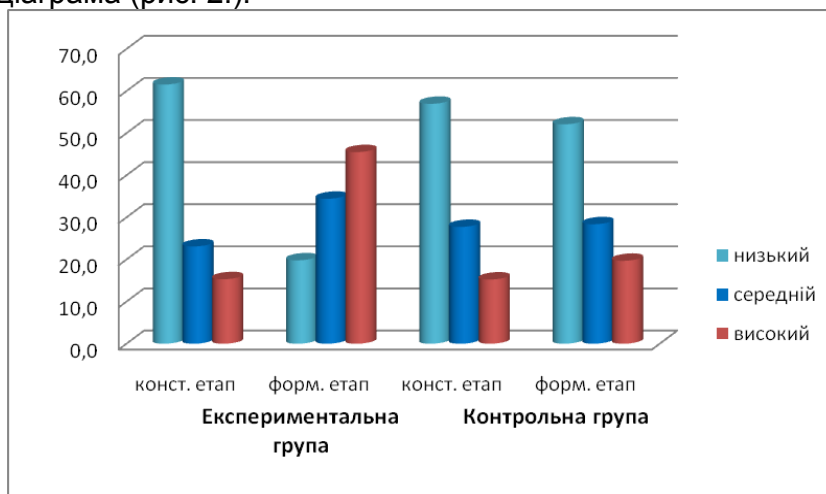
**Таблиця 3. Узагальнені результати сформованості професійної компетентності студентів ЕГ та КГ (формувального етапу)**

Групи студ.	Рівні	Критерії									
		Мотиваційний		Лінгвосоціокультурний		Методичний		Інформатичний		Середнє арифмет.	
		п студ.	%	п студ.	%	п студ.	%	п студ.	%	п студ.	%
ЕГ n=10	Високий	56	52,8	39	36,8	49	46,2	49	46,2	48	45,3



6	Середній	36	34,0	40	37,7	34	32,1	36	34,0	37	34,9
	Низький	14	13,2	27	25,5	23	21,7	21	19,8	21	19,8
КГ n=118	Високий	38	32,2	22	18,6	19	16,1	14	11,9	23	19,5
	Середній	27	22,9	39	33,1	38	32,2	30	25,4	34	28,8
	Низький	53	44,9	57	48,3	61	51,7	74	62,7	61	51,7

Динаміку сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови демонструє діаграма (рис. 2.).



**Рис.2. Динаміка сформованості професійної компетентності на формувальному етапі експерименту**

Статистичну значущість розбіжності змін сформованості професійної компетентності в контрольній та експериментальній групах доведено за допомогою критерію  $\chi^2$ . Оскільки  $\chi^2_{\text{емп}} > \chi^2_{\text{крит}}$  ( $27,87 > 5,99$  ( $p \leq 0,05$ )), то розбіжності змін сформованості науково-дослідницької компетентності контрольної та експериментальної груп є статистично значущими.

Отже, доведена статистична значущість розбіжності змін сформованості професійної компетентності в контрольній та експериментальній групах за результатами формувального етапу експерименту підтвердила ефективність структурно-функціональної моделі організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням дистанційного навчання.

**Висновки і перспективи (Discussion).** В ході дослідження було визначено характеристики та структуру професійної підготовки майбутніх учителів англійської мови. Визначені критерії, їх змістовні характеристики та показники покладено в основу виділених рівнів сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійської мови: низького, середнього, високого. Описано хід та результати експериментальної перевірки ефективності контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням технологій дистанційного навчання. Статистично доведено, що впровадження організаційно-педагогічних умов та структурно-функціональної моделі організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням дистанційного навчання дозволило досягти суттєвих змін у рівнях досліджуваної характеристики студентів експериментальної групи порівняно з контрольною. Проведене дослідження не претендує на остаточне розв'язання проблеми організації контролю знань майбутніх учителів англійської мови з використанням дистанційного навчання. Перспективними вважаємо такі

напрями подальшого дослідження: роль і функції викладача під час організації контролю та оцінювання знань в умовах дистанційного навчання, удосконалення системи управління якістю знань майбутнього учителя англійської мови.

#### Список використаних джерел

1. Баркасі В. В. Формування професійної компетентності в майбутніх учителів іноземних мов (1997–2004 рр.) : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Баркасі Вікторія Володимирівна. – Одеса, 2004. – 254 с
2. Вербицкий А. А. Активное обучение в высшей школе: контекстный подход / А. А. Вербицкий. - М.: Высшая школа, 1991. – 207 с.
3. Воловник В.Є. Логістичний підхід до організації управління і контролю якості навчального процесу у вищій школі / Воловник В.Є. // Наукова освіта – 2005. – № 7-8. – С. 141-145.
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). – К.: Райдуга, 1994. – 61 с.
5. Долгова Л.А. Культурная модель профессионального развития учителя / Долгова Л.А., Захарова Л.П., Шилова Л.Н. // Языковое образование в национально-культурном наследии России: исторические традиции, современность, взгляд в будущее. Тезисы докладов к конференции. – М.: АПК и ПРО, 2001. – С. 207 – 210.
6. Дудышева Е.В. Реализация полилингвального дистанционного обучения в Вузе / Е.В.Дудышева, Е.А.Шестакова – 2007 – 7с.
7. Єрмаков І. Г. Феномен компетентісно спрямованої освіти / І.Г. Єрмаков // Крок за кроком до життєвої компетентності та успіху. – К. : Лат і К, 2003. – С.17-26.
8. Журавлѐв В.И. Стандарты в формировании и поддержании профессионализма педагогов / В.И. Журавлѐв // Проблемы обновления содержания общего образования – Ростов-на-Дону: РПИ, 1992. – 100 с.
9. Заболотська О. О. Методика викладання іноземних мов у ВНЗ / О. О. Заболотська. – Херсон : Айлант, 2010. – 288 с.
10. Зеер Э. Ф. Модернизация профессионального образования: компетентностный подход: уч. пос. / Э. Ф. Зеер, А. М. Павлова, Э. Э. Сыманюк. – М. : Московский психолого-социальный институт, 2005. – 216 с.
11. Колесникова И. А. Теоретико-методологическая подготовка учителя к воспитательной работе в цикле педагогических дисциплин [Текст] : дисс. ... доктора пед. наук: 13. 00. 04 / Колесникова Ирина Андреевна. – Л., 1991. – 449 с.
12. Леонтьев А.А. Педагогическое общение / А.А. Леонтьев – М.: Знание, 1979 – 48с., 4
13. Маркова А. К. Психология профессионализма / Аэлита Капитоновна Маркова. – М.: Знание, 1996. – 308 с.
14. Талызина Н.Ф. Педагогическая психология./ Талызина Н.Ф – М.: Академия, 1998. - 288 с.
15. Харитоновна Н. В. Формирование профессиональной компетентности будущих педагогов в процессе изучения иностранного языка: автореф. дис. на соискание научной степени канд. пед. наук : спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Н. В. Харитоновна. –Магнитогорск, 2002. – 24 с.
16. Чошанов М. А. Инженерия обучающихся технологий / М. А. Чошанов. — 2-е изд. (эл.). — М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2013. — 239 с
17. Шакуров Р. Х. Конфликты в педагогических коллективах и пути их преодоления / Шакуров Р. Х., Алишев Б. С. Причины // Вопросы психологии.— 1986.— № 6.— С. 67—76.

## References

1. Barkasi, V. V. (2004) Formuvannya profesijnoï kompetentnosti v majbutnih uchiteliv inozemnih mov (1997–2004 rr.) [Formation of professional competence of future teachers of foreign languages (1997-2004)] Odesa, 254.
2. Verbickij, A. A. (1991) Aktivnoe obuchenie v vysshej shkole: kontekstnyj podhod [Active learning in higher education: contextual approach]. Moskov, 207.
3. Volovnik, V.Є. (2005) Logistichnij pidhid do organizacii upravlinnya i kontrolyu yakosti navchal'nogo procesu u vishchij shkoli [Logistic approach to management and quality control of educational process in higher education]. Naukova osvita, 7-8, 141-145.
4. (1994) Derzhavna nacional'na programa «Osvita» («Ukraina HKHI stolittya») [State national program "Education" ("Ukraine XXI Century")]. Kiev, 61.
5. Dolgova, L.A., Zaharova L.P., SHilova L.N. (2001) Kul'turnaya model professional'nogo razvitiya uchitelya [Cultural model of professional development of teachers]. Yazykovoe obrazovanie v nacional'no-kul'turnom nasledii Rossii: istoricheskie tradicii, sovremennost', vzglyad v budushchee. Tezisy dokladov k konferencii. Moskov, 207, 210.
6. Dudysheva, E.V. SHestakova, E.A. (2007) Realizaciya polilingval'nogo distancionnogo obucheniya v Vuze [Realization of poly-lingual distance learning in the University]. 7.
7. Ermakov, I. G. (2003) Fenomen kompetentisno spryamovanoï osviti [The phenomenon of competence directed education] Krok za krokom do zhittevoï kompetentnosti ta uspihu. Kiev, 17-26.
8. Zhuravlyov, V.I. (1992) Standarty v formirovanii i podderzhanii professionalizma pedagogov [Standards in the formation and maintenance of teachers' professionalism]. Problemy obnovleniya soderzhaniya obshchego obrazovaniya. Rostov-na-Donu, 100.
9. Zabolots'ka, O. O. (2010) Metodika vkladannya inozemnih mov u VNZ [The method of teaching foreign languages in universities]. 288.
10. Zeer, E.H. F. (2005) Modernizaciya professional'nogo obrazovaniya: kompetentnostnyj pohod [Modernization of vocational education: competency training]. Moskov, 216.
11. Kolesnikova, I. A. (1991) Teoretiko-metodologicheskaya podgotovka uchitelya k vospitatel'noj rabote v cikle pedagogicheskikh disciplin [Tekst] [Teoretiko-methodological preparation of the teacher for educational work in the cycle of pedagogical disciplines]. L., 449.
12. Leontev, A.A. (1979) Pedagogicheskoe obshchenie [Pedagogical communication] Moskov, 48.
13. Markova, A. K. (1996) Psihologiya professionalizma [Psychology of professionalism] Moskov, 308.
14. Talyzina, N.F. (1998) Pedagogicheskaya psihologiya [Pedagogical psychology]. Moskov, 288.
15. Haritonova, N. V. (2002) Formirovanie professional'noj kompetentnosti budushchih pedagogov v processe izucheniya inostrannogo yazyka [Formation of professional competence of future teachers in the process of studying a foreign language] Magnitogorsk, 24.
16. Choshanov, M. A. (2013) Inzheneriya obuchayushchih tekhnologij [Engineering of teaching technologies]. Moskov, 239.
17. Shakurov, R. X., Alishev, B. S. (1986) Konflikty v pedagogicheskikh kolektivah i puti ih preodoleniya [Conflicts in pedagogical collectives and ways to overcome them] / Voprosy psihologii, 6, 67—76.

## ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНАЯ ПРОВЕРКА ЭФФЕКТИВНОСТИ КОНТРОЛЯ ЗНАНИЙ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ

О.А.Гнедкова

*Анотация.* В статье представлены результаты научного обоснования и экспериментальной апробации организационно-педагогических условий контроля знаний будущих учителей английского языка с использованием дистанционного обучения.

Уточнена суцність і структура поняття «професійна компетентність» майбутніх учителів іноземного мови, основним компонентом структури вказаного поняття є комунікативна компетентність. Автором обґрунтовані критерії сформованості професійної компетентності: мотиваційний; лінгво-соціокультурний; методический; інформатический. Дана характеристика рівней сформованості професійної компетентності майбутніх учителів англійського мови: високий, середній і низкий. Розглянуто сучасне становище організації контролю знань майбутніх учителів англійського мови з використанням технологій дистанційного навчання. Представлено досвід впровадження технологій дистанційного навчання в професійну підготовку студентів, його ефективність доведена результатами формуючого етапу експерименту.

**Ключеві слова:** професійна компетентність майбутніх учителів англійського мови, дистанційне навчання, інформаційно-комунікаційні технології, контроль знань, технології дистанційного навчання, електронне навчально-методическе забезпечення.

## EXPERIMENTAL CONFIRMATION OF EFFECTIVENESS OF KNOWLEDGE CONTROL OF FUTURE ENGLISH TEACHERS USING DISTANCE LEARNING

O.A. Gnedkova

**Abstract.** The results of scientific studies and practical realization of control knowledge process of future teachers of English using distance learning are presented. The essence and structure of the term «professional competence» of future English teachers are defined. The main component of the structure of this notion is communicative competence. The author proved the criteria of formation of professional competence, motivation, lingvosociocultural, methodical; informational. The levels of professional competence of future teachers of English: high, medium and low are characterized. The current state of knowledge control of future teachers of English using distance learning is analyzed. The experience of implementation of distance learning technologies in professional training of students is presented and its effectiveness is proven by the results of formative stage of experiment.

**Key words:** professional competence of future teachers of English, distance learning, information and communication technologies, control of knowledge, technologies of distance learning, electronically educational and methodological support.

УДК: 378.14:37.012:61

### ДІЯЛЬНІСТЬ ЦЕНТРУ ЕКСПЕРТИЗИ ТА МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК СКЛАДОВОЇ ВНУТРІШНЬОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У МЕДИЧНОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

**С.В. ГОРДІЙЧУК**, кандидат біологічних наук, доцент кафедри природничих та соціально-гуманітарних дисциплін, проректор з навчальної роботи

**КВНЗ «Житомирський інститут медсестринства»**

**Житомирської обласної ради**

E-mail: [stepanovasv77@mail.ru](mailto:stepanovasv77@mail.ru)

**Анотація:** У статті розглянуто необхідність впровадження системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності у медичних навчальних закладах, оскільки система медичної освіти сьогодні, вимагає нових якісних підходів у процесі підготовки фахівців, що дозволить інтегрувати та адаптувати процеси навчання до реальних потреб економіки та суспільства, економити та ефективно використовувати бюджетні кошти, оперативно реагувати на потреби ринку праці.

Проаналізовано досвід створення та функціонування Центру експертизи та